

Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek in Plangebied Beilerstraat te Hijken, Gemeente Midden-Drenthe (Dr.)

Steekproef-rapport 2006-06/16; ISSN 1871-269X; CIS-code 17192

Inleiding

Dit inventariserend archeologisch veldonderzoek is een vervolg op een eerder uitgevoerd bureauonderzoek (Tulp 2006).¹ Het plangebied betreft een ongeveer 1 hectare groot terrein aan de Beilerstraat ten noorden van de N381 (voor de ligging wordt verwezen naar het eerdere rapport en naar Figuur 1).

Figuur 1. Hijken, Beilerstraat: overzichtskaart 1 : 25.000. De begrenzing van het plangebied is met een zwarte lijn aangegeven. [Naar: ANWB Topografische Atlas 1:25000 Drenthe. 2004. Den Haag, ANWB bv]

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van LTO Noord Advies, vertegenwoordigd door de heer J. Bijma. De aanleiding tot het onderzoek is de voorgenomen bouw van een huis met loods, sleufsilos, mestopslag en een ligboxstal op het terrein. Uit het bureauonderzoek kwam naar voren dat een inventariserend archeologisch veldonderzoek noodzakelijk is. Het doel van het onderzoek is vast te stellen of in het plangebied nog onverstoorde archeologische grondsporen verwacht kunnen worden. Hiertoe is de bodem onderzocht op een eventueel aanwezige cultuurlaag en op archeologische voorwerpen en indicatoren.

¹ Tulp, C. 2006. *Een Archeologisch Bureauonderzoek in Plangebied Beilerstraat te Hijken, Gemeente Midden-Drenthe (Dr.)*. (briefrapport) Zuidhorn, De Steekproef 2006-04/19.

Bureauonderzoek

Voor het uitgebreide bureauonderzoek met een overzicht van de geraadpleegde bronnen wordt verwezen naar het eerder verschenen rapport (Tulp 2006).

De bodem van het plangebied bestaat uit een veldpodzolgrond met lemig fijn zand en keileem. Het perceel bevindt zich op de overgang van een dekzandrug naar een lager gelegen beekdallandschap. Volgens de Indicatieve Kaart voor Archeologische Waarden (IKAW) heeft het terrein een middelhoge trefkans op archeologische waarden. Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen van vondsten in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) of van archeologische terreinen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) aanwezig. In de directe omgeving van het onderzochte terrein zijn wel enkele meldingen gedaan (zie het eerder verschenen rapport voor een overzicht). Op de historische kaarten is te zien dat het terrein voor zover bekend altijd onbebouwd is geweest.

Archeologisch verwachtingsmodel

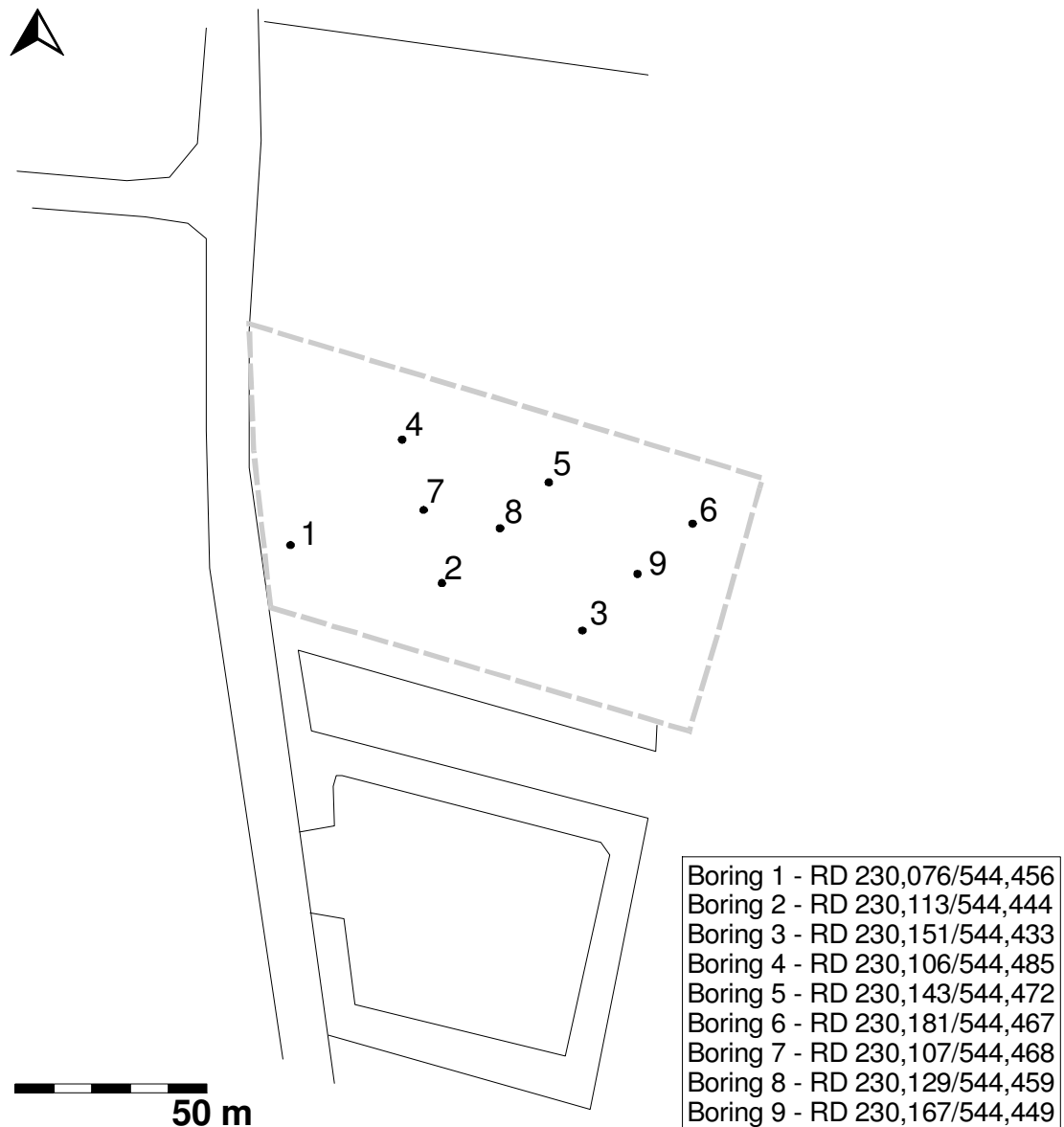
Het plangebied bevindt zich ten oosten van een es. Hierdoor moet er in de bovenste lagen rekening worden gehouden met de aanwezigheid van middeleeuwse archeologische artefacten (zoals aardewerk, metalen voorwerpen) en archeologische grondsporen (bijvoorbeeld ploegsporen, paalgaten). Sporen uit de periode ijzertijd-Romeinse tijd zijn in de omgeving aangetroffen en deze kunnen ook binnen het plangebied voorkomen (sporen als afvalkuilen, waterputten, huisplattegronden en de bijbehorende vondsten). Vooral op een dekzandrug moet ook rekening worden gehouden met vondsten uit de oudere periode, de steentijd. Dit kunnen vondsten zijn als houtskool, verbrand en/of bewerkt vuursteen.

Werkwijze

Er zijn 9 grondboringen uitgevoerd met een 10 cm edelmanboor. De opgeboorde grond werd op een 4 mm zeef doorzocht op de aanwezigheid van cultuurlagen en archeologische indicatoren, zoals aardewerk, bewerkt vuursteen, metaal of houtskool. Daar waar de bodem nog iets van een podzolprofiel liet zien, is een tandem- of megaboring gezet. Dit houdt in dat er twee boringen naast elkaar zijn geplaatst zodat er meer grond kan worden onderzocht op archeologische materialen. Het gras bemoeilijkte de veldkartering, maar kleine delen onbegroeide bodem en slootkanten zijn onderzocht op archeologische indicatoren.

Op 17 meter ten noordoosten van de zuidwestelijke perceelsgrens is een meetlijn evenwijdig aan deze perceelsgrens geplaatst. Boring 1 bevindt zich op 10 meter ten oosten van de sloot langs de Beilerstraat. De afstand tussen Raai I (boringen 1, 2 en 3) en Raai II (nummers 4 tot en met 6) bedraagt 35 meter en de afstand tussen deze boringen op een raai is steeds 40 meter. Op deze wijze

is bij een verspringend boorgrid de onderlinge afstand van een boorpunt en de omringende boorlocaties hetzelfde. Tussen deze twee raaien in zijn drie losse boringen geplaatst (nummers 7, 8 en 9). Alle boorlocaties zijn ingemeten met behulp van het Global Positioning System (GPS). Voor een overzicht van de ligging van de boringen wordt verwezen naar Figuur 2. Van de boorlocaties zijn NAP-hoogten genomen (zie de bijgevoegde boorstaten).

Figuur 2. Hijken, Beilerstraat: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De begrenzing van het plangebied is met een grijze onderbroken lijn aangegeven.

Resultaten

Voor de beschrijvingen van de boorresultaten wordt verwezen naar de bijgevoegde boorstaten en veldwaarnemingen. Het inventariserend archeologisch veldonderzoek (IVO) vond plaats op 26 juni 2006.

Het terrein loopt naar het oosten toe in hoogte af. Aan de westelijke zijde van de Beilerstraat (ten noordwesten van het plangebied) is de hoger gelegen es duidelijk zichtbaar. In de boringen is geen restant van een esdek waargenomen.

De zandbodem in het plangebied is niet gaaf. De bovenste laag is sterk verstoord door ploegactiviteiten en is op de meeste boorlocaties (1 en 4 tot en met 7) verstoord met geel zand. Een A-horizont (grijze uitspoelingslaag) is in geen van de boringen aangetroffen. Een bruine inspoelingslaag (B-horizont) is alleen in boring 2 waargenomen, maar deze laag was sterk verstoord. Op een aantal boorlocaties (boringen nummer 2, 3, 6, 8 en 9) is de BC-horizont (donker bruingele overgangslaag tussen de B- en de C-horizont) aangetroffen. Alleen in boringen 2 en 9 was deze (deels) onverstoord. De boringen die een BC-laag (verstoord of onverstoord) bevatten, zijn als megaboringen uitgevoerd.

Tijdens het boorwerk en de veldkartering zijn geen archeologische indicatoren of resten van cultuurlagen aangetroffen.

Conclusies en advies

Het onderzoeksgebied aan de Beilerstraat te Hijken ligt dichtbij een es met sporen uit de Romeinse tijd-Middeleeuwen. Het terrein bevindt zich op de overgang tussen een dekzandrug en een beekdal. In het plangebied zijn geen archeologische vondsten gemeld aan de ROB en ook tijdens het veldwerk zijn geen vondsten gedaan. De westelijke boringen liggen het hoogst en hier wordt de bouwvoor gevolgd door geel zand (C-horizont). De lager gelegen boringen op de flank van de zandrug bevatten nog een (voornamelijk verstoorde) BC-laag. De bodem is duidelijk door diepploegen aangetast.

Wij concluderen op basis van de hierboven genoemde resultaten dat de kans op onverstoorde archeologische grondsporen klein is. De aanwezigheid van archeologische waarden is evenwel niet geheel uit te sluiten. Er zijn echter geen archeologische indicatoren waargenomen en de bovenste lagen van de bodem zijn over het algemeen verstoord (het keileem bevindt zich tussen 35 en 70 cm onder het maaiveld). Op basis van de huidige staat van kennis zijn beperkende en/of beschermende maatregelen voor het onderzochte perceel aan de Beilerstraat niet wetenschappelijk te verdedigen. Vervolgonderzoek is hier niet noodzakelijk.

Wij wijzen er op dat indien er bij de uitvoering onverhoopt archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, hiervan direct melding dient te worden gedaan bij de provinciaal archeoloog, dr. W.A.B. van der Sanden, Drents Plateau, Stationsstraat 11, 9401 KV Assen (tel. 0592-305932, mobiel 06-22662601; w.sanden@drentsplateau.nl).

Zuidhorn, 3 juli 2006
De Steekproef
drs. C. Tulp
(senior archeoloog)